

EDUCACIÓ EN VALORS CÍVICS I ÈTICS

4t ESO, 2n trimestre
Institut Joan Benaprès

NOM:

(personalitza la teva portada amb un collage d'imatges retallades o un dibuix fet per tu.)

INTRODUCCIÓ

Objectiu

L'assignatura vol donar-te eines per ajudar-te a pensar de manera autònoma i a plantejar-te qüestions ètiques importants per qualsevol ciutadà del segle XXI. En concret vol ajudar-te a valorar els teus pensaments, escoltar les opinions dels altres i mostrar-te la importància dels valors democràtics i de la participació ciutadana.

Conceptes bàsics

Amistat, conflicte, consciència social, cooperació, democràcia, dignitat, discriminació, drets humans, estereotips, ètica, felicitat, identitat, igualtat, justícia, llibertat, marginació, participació ciutadana, pensament crític, persona, intel·ligència emocional, cura del medi, cura de si, prejudici, respecte, ser diferent, valors...

Metodologia

Cada trimestre es parteix de una pel·lícula per introduir els conceptes. Es realitzen activitats individuals i en petit grup i es discuteixen a la classe formant una rotllana.

Avaluació

La nota ve donada per la participació activa a la classe i per la realització del dossier de treball. També podreu fer un treball individual o de grup sobre els temes tractats durant el trimestre.

LES NORMES DE LA CLASSE D'ÈTICA:

Pensem entre tots 3 o 4 normes bàsiques per la classe de “Cultura i valors ètics”

1.

2.

3.

4.

PEL·LÍCULA *Crash*

Descrició ètica dels PERSONATGES

Intentem descriure els personatges des de les seves actituds. Partim de la següent llista:

Actituds: xenòfob, ignorant, tolerant, serè, honrat, coherent, mesell, afable, tossut, inquiet, sincer, respectuós, superb, just, responsable, injust, mentider, prudent i les que vulgueu afegir...

Personatge	actituds

--

1. DIFERÈNCIES

A. PENSA EN LA PEL·LÍCULA I RESPON:

-Quines nacionalitats surten a la pel·lícula?

-Quines classes socials?

-Quines cultures?

B. PENSA ARA EN LA TEVA CIUTAT I RESPON LES MATEIXES PREGUNTES?

-Quines nacionalitats hi ha?

-Quines classes socials?

-Quines cultures?

2. VIOLÈNCIA

A la pel·lícula les relacions humanes són normalment violentes. De violència hi ha de molts tipus. Anem a pensar-hi .

-Quina és l'escena més violenta per tu? Per què?

-Digueu si les següents accions són violentes i de quin tipus d'acció violenta es tracta:

No es violència (NV) És violència física (VF) És violència psicològica (VP)

	NV	VF	VP
1. No comptar mai amb algú per qüestions que afecten el grup.			
2. Trencar la cartera d'un estudiant.			
3. Enviar missatges desagradables.			
4. Apropar-se a algú amb desig, sense que sembli que l'altre ho vulgui.			
5. Oblidar-se continuament del nom d'un company.			
6. Anomenar sempre algú per un defecte.			
7. Referir-se despectivament a algú per la seva condició econòmica.			
8. Referir-se despectivament a algú per la seva situació social.			
9. Referir-se despectivament a algú per una manca física.			
10. Ignorar algú basant-se en un rumor.			
11. Robar a algú, de forma continuada, coses sense importància.			
12. Donar clatellades a algú de forma periòdica.			
13. Agafar objectes d'algú en préstec, sense demanar-ho.			
14. Parlar malament d'algú constantment.			
15. Tractar com a inferior algú, mentre no es queixi.			
16. Desqualificar algú en públic.			
17. Ridiculitzar algú en públic.			
18. Escridassar algú.			
19. Referir-se sempre a algú amb un insult de forma "carinyosa".			
20. Insultar algú.			

3. RESPECTE

Identificar manca de respecte

Repassem de memòria la pel·lícula. Posa exemple de falta de respecte:

Cal respectar tothom per igual?

Preguntes per portar a terme un diàleg:

1. Pots respectar una persona que no t'agrada?
2. Pots respectar una persona que no coneixes?
3. Pots respectar els altres i no respectar-te a tu mateix?
4. Cal respectar una persona que no és respectuosa?
5. A qui és més fàcil de respectar a una persona agradable o a una persona desagradable?
6. A qui és més fàcil de respectar a una persona respectuosa o a una persona no respectuosa?
7. A qui és més fàcil de respectar a una persona feble o a una persona forta?
8. Et respectes a tu mateix si cuides el que menges?
9. Et respectes a tu mateix si intentes saciar els teus desitjos?
10. Et respectes a tu mateix si busques respectar els altres?
11. És possible respectar els altres i no respectar-se un mateix?
12. És possible respectar-se un mateix i no respectar els altres?
13. Et sembla que són dignes de respecte tots els éssers humans? Si penses que no, qui creus que no es mereix respecte i per què?

4. OBEDIÈNCIA I PODER

-Reconèixer l'autoritat

Proposem repassar escenes en les que s'exerceix poder sobre els altres i analitzar-les des del punt de vista de si es correcte o no exercir poder:

Situació	corecte?	Per què?

-Per què cal obeir? Son motius per obeir:

A- càlcul de conseqüències: previsió de beneficis si s'obeeix i de perjudicis si no s'obeeix

B- sentit del deure: creença en que l'ordre prové d'una autoritat legítima o que l'acció està d'acord amb els costums acceptats.

Per quin motiu obeiries (A o B) en les següents situacions?

1. He comès una infracció i un guàrdia em crida l'atenció.
2. El professor em demana que li porti els llibres que pesen molt.
3. Un amic em demana que li faci els deures.
4. La mare em diu que arregli la meua habitació.
5. El meu veí em demana que no posi tant alta la música.
6. La guàrdia urbana em demana que baixi la música.
7. Un amic em demana que faci alguna cosa important per ell, però que a mi em suposa un gran esforç.
8. Els meus pares m'obliguen a estudiar.
9. La meua parella vol que li demostris amor fent una cosa que crec que no és correcta.
10. Els companys em demanen fer una prova, que va contra els meus principis, per ser acceptat al grup.

-Per pensar

El Poder estar directament relacionat amb l'obediència i, moltes vegades, tenir poder es refereix a la capacitat per fer que els altres facin allò que qui té poder creu que han de fer. Hi ha diferents formes de tenir poder, des de la força a la reglamentació a través d'una norma aprovada per la majoria. Des d'un punt de vista polític, el poder és allò que atorga la legitimitat per dirigir una comunitat. Des d'un punt de vista ètic, el poder es relaciona més amb la voluntat i la capacitat d'actuació. Des de la nostra perspectiva, l'educació per la ciutadania ha d'ajudar-nos a saber quan una autoritat (persona, institució, norma, etc.) és legítima i quan no.

Què en penses sobre el poder de l'autoritat?

5. LEGAL I IL·LEGAL

Legal i moral

Diferenciar entre qüestions legals (L), morals (M) i legal i morals, a la vegada (LM):

Abortar. Adoptar un fill. Tenir relacions sexuals. Robar en un supermercat. Mentir. Agredir algú. Pagar els impostos. Votar. Ajudar una persona accidentada. Respectar la gent gran. Estafar algú. Emborratxar-se. Ajudar a fer les feines de casa. Fer els deures. Deixar diners a un amic. No tornar alguna cosa que m'han deixat. Utilitzar algú per obtenir alguna cosa. Utilitzar informació privilegiada per beneficiar-me. Insultar algú. Fer de voluntari social.

Ser autònom

La legalitat pressuposa que els humans no som autònoms moralment, ja que si ho fóssim, no caldria, per exemple, que existissin multes per excés de velocitat, ja que tots entendríem la necessitat de respectar les normes de circulació. Quan fem alguna cosa perquè ens obliguen o perquè no volem suportar les conseqüències, som heterònoms. Quan fem el que fem, perquè creiem que és el que hem de fer, independentment del que diguin els altres o la llei, som autònoms.

Diferenciem entre exemples d'accions autònomes i heterònomes:

1. Penso pagar la multa, perquè no vull anar a la presó.
2. Ajudaré el professor a portar els llibres, perquè em posi bona nota.
3. Faré companyia a la meua avia aquest cap de setmana, perquè està sola.
4. Penso fer els deures, perquè crec que amb ells aprenc.
5. Penso fer els deures, perquè el professor no em renyi.
6. Li donaré aquest regal que volia i quedaré com un rei.
7. Vaig a recollir la meua habitació abans de demanar diners als meus pares.
8. No penso anar a la vaga, perquè em sembla injusta.
9. Vindré a classe el dia de la vaga, per si passen llista.
10. Em penso colar a la discoteca, perquè sembla que tothom ho està fent i no passa res.

Per pensar més

De forma literal, legal és una acció que es troba dins els límits del dret, és a dir, del conjunt de lleis d'un país, i il·legal és aquella acció que es troba fora dels seus límits. Per això, per saber si una acció és legal o no, és necessari conèixer les lleis del lloc on es realitza. Com sabem, hi ha accions que en alguns llocs són considerades correctes i legals i en d'altres no. I també sabem que no només hi ha legislacions nacionals, sinó també internacionals.

Allò moral, en canvi, és quelcom que pot ser considerat bo o dolent des d'un punt de vista ètic, però no perquè ho diguin les lleis escrites d'un lloc, sinó aplicant els criteris, personals o compartits, basats en principis i valors. Si bé moltes vegades allò legal ha sorgit d'allò moral, perquè ha esdevingut llei un principi compartit per tothom, a vegades la moralitat d'una acció es contradiu amb la legalitat. Tot i que en alguns països, com ara Espanya, el casament entre persones del mateix sexe és legal, per alguns és immoral. D'altra banda, hi ha aspectes en els que intervé la moral i que el dret no pot intervenir-hi mai, perquè afecten exclusivament la persona, com per exemple, la bondat o maldat de decidir en quins principis baso la meua dieta. Les activitats proposades volen ajudar a diferenciar aquests conceptes.

6. TENIR CURA

Una constant a la pel·lícula és el fet de que la majoria de les persones no aconsegueixen cuidar-se bé o cuidar bé als altres.

6.1 Reflexió inicial

1. Què és el que més t'agrada que facin els altres per tu?
2. Què és el que més t'agrada fer pels altres?
3. Com creus que podem cuidar-nos millor els uns als altres?
4. Com fas que els teus pensaments t'ajudin a estar bé?

6.2 Compartim les respostes amb els altres. Preguntes per dialogar

- Què és el que més us ha sorprès de les respostes dels altres?
- Amb quines respostes amb els que esteu molt d'acord?
- Amb quines respostes no esteu gens d'acord?
- Tenint en compte els que dieu els companys, creieu que la gent tenim clar què és el que li fa sentir bé?

6.3 Recerca a internet en parelles.

Cerca d'informacions sobre les recomanacions ("llicons") d'altres cultures sobre com estar bé amb un mateix i amb els altres. Triem una de les 4.

- a) cultura clàssica occidental: llicons de vida dels **estoics**
- b) cultures indígenes d'Amèrica, llicons de vida de la cultura tolteca (**Els 4 acords**)
- c) cultures orientals: llicons de vida del **budisme**
- c) cultures africanes: llicons de vida a través del concepte **Ubuntu**.

Orientacions

- Busqueu només idees relacionades amb el que pugui semblar recomanacions per viure bé, sense autors ni dates.
- Les webs siguin rellevants (no serveix qualsevol) i els continguts adequats.

cultura investigada	
idea/recomanació	fonts (web, llibre, article...)
1	
2.	
3	
4	

7. TENIR CURA DEL PLANETA

Tenir cura de nosaltres mateixos implica també tenir cura de l'entorn. Tenir cura del medi ambient, en realitat, no és “salvar el planeta”. Tenir cura del medi ambient és cuidar-se un mateix, és recrear-se i reinventar-se en allò que és essencial per a la vida, allò que ens atorga la natura, i prendre consciència de preservar-la per al nostre benestar i el de tots (humans, animals, plantes).

Et proposem 6 formes de cuidar-se per cuidar el medi ambient. Valorar-les de més a menys importància de l'1 al 5, i afegeix una altra que consideris important.

		valoració i per què
1.Respira conscientment	Estaràs en total connexió amb els processos de la terra, prenent l'oxigen que els arbres han generat, estaràs tornant diòxid de carboni a l'ambient, que novament els mateixos arbres absorbiran.	
2.Adona't de l'energia que no necessites consumir	Apagar aquells llums o artefactes innecessaris o obriràs les finestres i prescindiràs de l'aire condicionat.	
3.Cuida les persones que estimes	Els lliuraràs un missatge de preservar la natura, gaudint d'un passeig al mar o al bosc.	
4.Escull aliments sans	Cerca opcions que siguin més saludables per a tu i utilitzin menor quantitat de plàstics o residus i que siguin de proximitat.	
5.Cuida l'aigua	Estalvia aigua i cerca productes naturals en netejar que no omplin l'ambient a casa teva de químics innecessaris.	
6.Camina	Sigues més curós en utilitzar el cotxe, condueix-lo únicament quan sigui necessari, o millor, camina cap a la botiga del teu barri o utilitza la bicicleta per mobilitzar-te en petits trams.	
7.		

4t ESO Educació en VALORS CÍVILS I ÈTICS. rúbrica de qualificació

ALUMNE.....GRUP.....

aspecte	valor					
	0	1	2	3	A	P
1. Treball escrit	No lliura el dossier de seguiment	Poques activitats realitzades o moltes sense profunditat	Quasi totes les activitats realitzades o totes però sense bona presentació	Totes les activitats realitzades i amb bona presentació		
2. Respecte per las normes autoimposades per la classe (C2)	Quasi sempre li costa molt seguir les normes	No sempre segueix les normes	Normalment segueix les normes	Sempre segueix les normes		
3. Indaga aspectes sobre la seva identitat i les qüestions ètiques tractades (C1)	No es mostra obert a indagar sobre aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida	Reflexiona poc aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida	Reflexiona sovint aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida	Reflexiona molt sovint aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida		
4.Mostra actituds de respecte i empatia envers les emocions dels altres i les pròpies. (C4)	Nornalment no mostra una actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix	Mostra a vegades actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix	Mostra normalment actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix	Mostra sempre actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix		
5. Fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga (C1)	No fa intervencions pràcticament mai	Fa intervencions alguna vegada sobre la qüestió sobre la qual es dialoga	Sovint fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga	Molt sovint fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga		
6.Té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula (C2)	Normalment no té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	Té poca disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	Té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	Té molta disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula		
7. Identifica i enten problemes ecosocials (C3)	No es mostra sensible envers els problemes ecosocials	Mostra enteniment sobre problemes ecosocials	Mostra una actitud de reconeixement i preocupació dels problemes ecosocials	Mostra una actitud ètica compromesa amb els problemes ecosocials		
	0-6 NA	7-13 AS	14-18 AN	19-21 AE		
QUALIFICACIÓ						
competències		observacions				
COMPETÈNCIA 1 (3 + 5) (reflexió i diàleg)						
COMPETÈNCIA 2 (2 + 6) (relació amb els altres)						
COMPETÈNCIA 3 (7) (sensibilitat ecosocial)						
COMPETÈNCIA 4 (4) (intel·ligència emocional)						
altres (1)						